

Georg Funk

Dissertatio Theologica De Mysteriis Religionis Revelatae

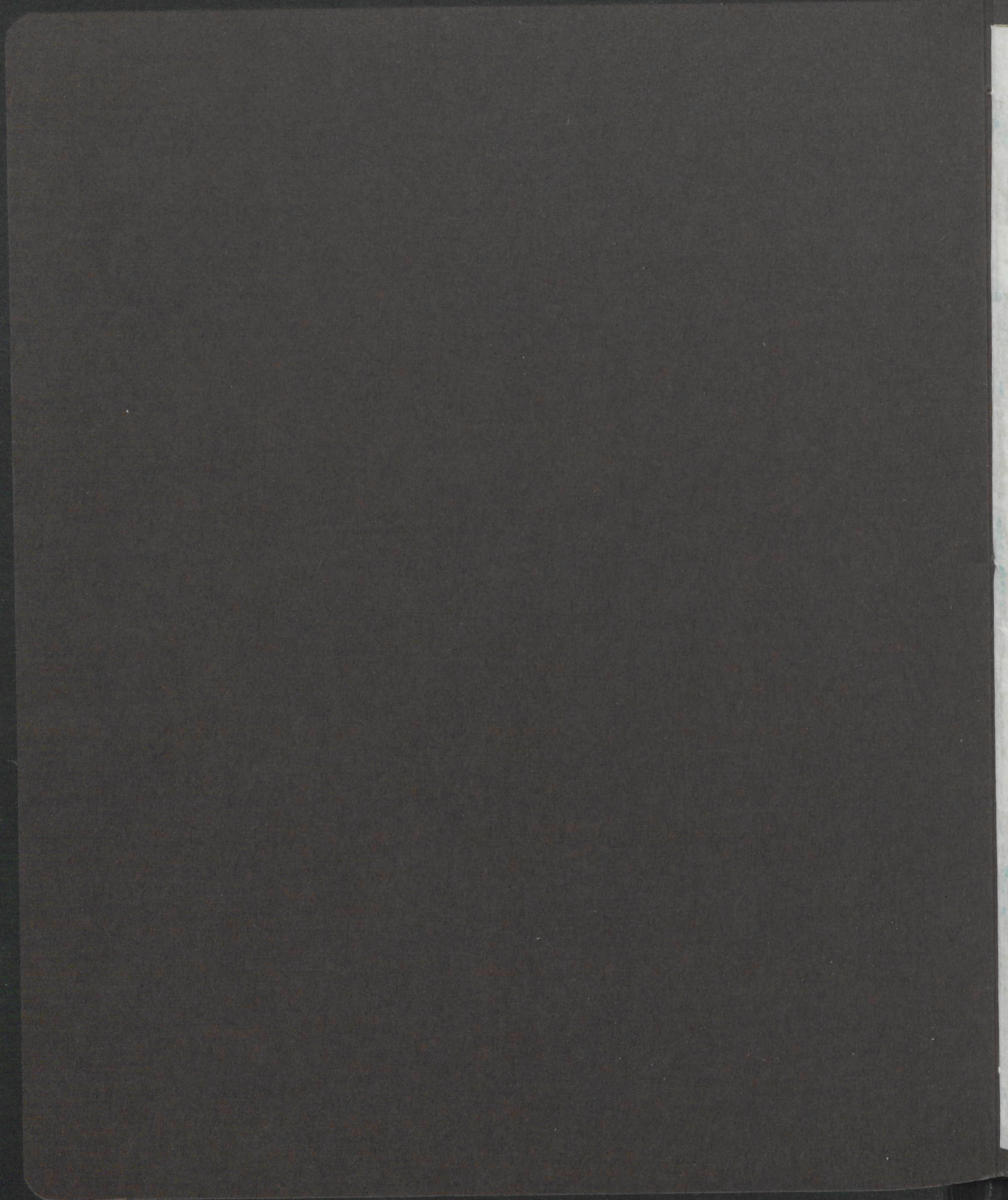
Rostochii: Typis Adlerianis, MDCCCVI.

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1006364137>

Druck Freier Zugang OCR-Volltext

RU theol. 1806

Funk, Georg

42

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
M Y S T E R I I S
RELIGIONIS REVELATAE

QUAM
CONSENTIENTE SUMME VENERABILI THEOLOGORUM
ORDINE

PRO LICENTIATI IN THEOLOGIA HONORIBUS

RITE OBTINENDIS

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT

AUCTOR

Mag. G E O R G I U S F U N K

GOHLANDIA - SVECHUS, A SACRIS ORDINIBUS

ROSTOCHII
T Y P I S A D L E R I A N I S.
MDCCCVI.

1806

DISSERTATIO THEOLOGICA

DE

M Y S T E R I I S

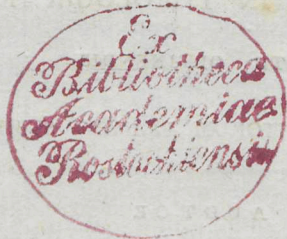
RELIGIONIS REVELATAE

GRIN

CONSTITUTIO SOCIETATIS ACADEMICAE

GRIN

REGIMENTI IN REGIA ARMATA

M. GEORGIVS FUNK

GRIN

PROSTORNI

PROSTORNI

PROSTORNI

AUCTORIS VITA.

Ego Georgius Funk natus sum *Wisbuae* in *Gotlandia* anno MDCCCLXVIII piis et honestis parentibus ac patre quidem *Thure Georgio Funk* vectigalium maritimorum curatore regio, matre *Anna Helena Gardell*. Litterarum studiis a patre destinatus, primis eorum elementis in schola cathedrali *Wisbuenfi* imbutus, anno dein MDCCCLXXXII ad academiam *Lundensem* missus, philosophicis, theologicis ac philologicis disciplinis operam dedi, ibidemque anno MDCCCLXXXIX praefide tum temporis philosophiae facultati adjuncto *Haeggroth* publice DE JUSTITIA disputavi. Anno MDCCXCI, cum ad Academiam Gryphicam me contulisset, praevio examine, ac edita dissertatione DE CUPIDITATE GLORIAE, quam Praefide Do-

ctissimo Viro *Muhrbeck* publice defendi, artium liberalium
Magistri ac Doctoris philosophiae honoribus auctus sum. Anno
MDCXCII sacris ordinibus initiatus partim in Dioecesi *Wisbuenfi*,
partim *Holmiae* munere sacerdotali functus, MDCCCI a So-
cietate mercatum in India Orientali exercente vocatus, iter
Indicum, cujus descriptionem meditor, officiorum sacerdotalium
caussa ingressus sum. Nunc post quadriennium redux in pa-
triam me summis ac honoratissimis litterarum Maecenatibus et
ecclesiae Patronis submissa mente commendo.

DE
MYSTERIIS RELIGIONIS REVELATAE.

§. 1.

Persuasum quidem habemus, primum et princeps in religione esse, ex religionis praeceptis vivere, longeque praestare recte agere, quam scire, aut credere; tamen multum abest, ut omnem disquisitionem eorum, quae ad contemplativam Theologiae partem pertinent, superfluum arbitremur, nec utilissimam et nostro praepriis aevo necessariam judicemus. Quamquam enim in omni religione ea dogmata, quae nihil omnino ad honestae vitae usum faciunt, tuto negligi posse, lubenter concedamus; ea profecto, quae artissimo nexu cum ipsa vivendi ratione conjuncta reperiuntur, quin maximi momenti sint, aut curae nobis cordique esse debeant, quis dubitet?

§. 2.

Jam et illud quis in dubium vocaverit: mysteria religionis Christianae ejusmodi esse, quae etsi proxime ad solam contemplationem pertinere videantur, tamen ad mores formandos, et ad omnem honestatem sanctitatemque componendos mirifici valeant.

Aut paullum interesse quis credat: an ab homine — Deo, an divino quodam homine, qualis et Plato dicebatur, eae veritates ad nos manaverint? Ita est, fortioribus, quam quos indidit nobis natura, ad naturam vincendam stimulis egebat humanum genus; adhortationibus, pollicitationibus, comminationibus divinis depravata corrigi, et ad bonum allici, trahi, rapi hominum ingenia oportebant; redintegrandus erat mutua appropinquatione, qui Deum et nos intercedit, nexus. Factum. Ast ille dum appropinquabat, ne fulgor Majestatis suae nimium percelleret humanae mentis oculos, velum, quo tegebatur, haud plane subduxit, sed pro sapientia sua paullulum revelavit.

§. 3.

Verum enimvero revelationis mentionem facientes jam audimus clamores eorum, qui rationem! vociferent, rationem! adpellent, et si forte revelationi locus sit, eam sola ratione comprehendere debere postulent. Quorum quidem doctrinae si fides habenda sit, quid naturalem inter et revelatam religionem intersit, plane non adparet, nec vel operosissima in iis distinguendis subtilitas eam tollere aequalitatem poterit. Cujus modi igitur illa doctrina sit, paucis hisce paginis disquirere liceat.

§. 4.

Non sine altiori dignitatis nostrae sensu videmus et confideramus animalia bruta, quum lamentabili quandoque vultu pabula, aliave, quibus indigent, quaeque sibi ipsi procurare nequeunt adjuvamenta, a nobis petentes, ipso obtutu suo suspicari quasi viden-

tur, divinius quidquam nobis, quam sibi, et tale quid, quod numinis cujusdam instar habeant, inesse. Nec falluntur sane. Tum vero, cum varia nos agere, e. gr. ignem e filice elicere cernant, fieri quidem illa vident, qua vero certe fiant, nesciunt omnino. Haec igitur illis quodammodo mysteria dici possent. Nos certe a natura altius constituti sumus, magnam universitatis hujus partem artium nostrarum legibus subjectam tenemus, maria transmittimus, viscera terrae rimamur, durissima metalla ad induendas pro lubitu nostro quasque formas cogimus, corpora tantum non in prima elementa sua dissolvimus, alpes, imo aëreas regiones nuperrime nobis pervias fecimus, jam vero et coelum ipsum, sidereamque domum immensaque stellarum intervalla metimur, denique ad rerum omnium conditorem mente elevamur, magnamque legum, quibus mundus administratur, partem cognitam habemus.

§. 5.

Quid? Quod similes summo Deo fieri non modo non prohibemur, verum etiam jubemur. At quum meminerimus nostras et cogitationes et actiones temporis et spatii limitibus esse circumscriptas, prò, quanta inter naturam illam immensam et interminatam ac nostram undique circumscriptam aperitur abyssus! Nonne multa illi inesse debere, quae limites nostrae rationis transcendant, merito suspicamur? Atqui ea ipsa sunt, quae quantum ex parte duntaxat cognoscere nobis datum sit, MYSTERIA nominamus.

Illud igitur a nobis quaeritur: num dari in religione revelata possint mysteria? tum vero: an dentur? denique: an ea dari necesse sit? Quo in examine, ut accuratius versetur, juvabit naturam mysteriorum paullo attentius scrutari.

Innumeri sunt sacrarum paginarum loci, in quibus mentio fiat mysteriorum, inter quos, omnium optime, et ad rem accommodatissime, cujusmodi sint mysteria, locus Pauli 1 Corinth. XIII. 11. 12 *) exponit. Vocabulo enim mysterii non ea intelligit, quae universum nulla ratione, sed quae nostro illo, jam quidem imbecilli atque imperfecto intellectu comprehendi nequeant, et ad quae fere nostra cognoscendi facultas ita se habeat, quemadmodum se habent fundamenta altioris calculi astronomici ad eam cognoscendi facultatem, quae inest infanti, quaeque non contra id pugnat, quod in hoc ordine *ratum* sit, sed imbecillis est et altioris indaginis theoremata non capit.

Ne autem in vagum oratio nostra dispergatur, aut in ipso operis limine calumniae ansam arripiant adversarii, tenendum est,

*) ὅτε ἡμεν νήπιος ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλεγίζομεν· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσπίπτου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἄρτι γινώσκαι ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσκει καθὼς καὶ ἐπιγνώσθη.

de his ipsis, quae ex parte cognoscimus, non vero de iis, quae inani vocabulorum sono nihil rei nobis exhibent, sermonem deinceps futurum esse, atque illa in religione revelata dari posse primo loco evincendum.

§. 8.

Scilicet, quum nostra ratio ultra ea, quae tempore et spatio definiuntur, non excurrat, sed illa, ut suus universae naturae limes constat, solummodo attingat; Deum quidem esse, eundemque in omni perfectionis genere infinitum, cognoscimus, quid autem in infinita illa natura *ratum* sit, ratione nostra, sive ex illis, quae apud nos *rata* sunt, non adsequimur. Quo loco animadvertere liceat, quid de celebri illa distinctione: *supra rationem et contra rationem*, ubi sermo de rebus divinis est, tenendum sit. Nimirum sunt, qui iis dijudicandis, *principio*, quod vocant, *contradictionis* locum esse, arbitrentur. At istud, cum circa id, quod eodem *in genere*, eodem *in ordine ratum* sit, versetur, idemne *ratum* sit in natura infinita, quod in finita prius agnosci deberet, quam de iis rebus ex eo principio judicari potest.

§. 9.

E quibus consequitur, multa contra rationem nostram esse posse, aut certe nobis talia videri, quae Rationi divinae minime adversentur. Quare cum tanta sit diversitas rationum, principium autem contradictionis eandem rationem respicere debeat; patet, in divinis quidem rebus pariter, ac in humanis, idem non posse simul

esse et non esse; attamen idem secundum divinas rationes esse posse, quod secundum humanas non sit. Quodsi enim ratio facultas est cognoscendi rerum relationes, hae vero comparando res rebus detegantur; nisi arbitrari velimus, licere divina conferre humanis, aeterna temporariis, finita finitis; confitendum erit, eas relationes, quae infinitae naturae, utpote extra sphaeram nostrae rationis sitas, sagacitatem mentis nostrae fugere, in iisque nonnulla *contra rationem* videri posse, quae non nisi *supra rationem* sint. Simul autem et illud patet, eos, qui negant, dari posse mysteria, multo magis in principium contradictionis impingere, eo quod rationem suam finitam cum infinita comparent. Ac finitam quidem, quod talem esse experiuntur, ac intime sentiunt; infinitam, quoniam id ipsi sumunt, ut de rebus infinitis iudicium ferant.

§. 10. Licet autem vel ex his manifestum sit, dari posse religionis mysteria, tamen idem paullo fortius urgebimus. Sitne mundus hic visibilis, palpabilis, ac nullo non sensu perceptibilis ab aeterno, nec ne? Positne in infinitas identidem particulas dividi corpus, nec ne? En ista, quae medium nullum intercedit, attamen utrumlibet respondeamus, ac sive ajamus, sive negemus, principio contradictionis nitimur, et ad asserendum id, quod dato aut negato contrarium sit, adigi posse videmur. Quam ob rem inter antinomias jure relatae sunt. Quoniam vero alterutrum necessario verum esse non ambigitur, hoc ipsum alterutrum non contra, sed supra rationem esse merito judicatur.

Quare si vel ex ipsa hac adspectabili natura mysteria cernimus, quae ideo mysteria vocantur, quia circa ea versantur, quae aut spatii, aut temporis ratione infinita sunt, quidni in divina natura altiora lateant mysteria, quae fortasse tum demum penitus inspicere poterit nostra intelligendi facultas, quum ejus limites olim latius protendentur? Falluntur igitur, qui *Rationem* revelationis arbitram constituunt inque mysteriorum quorundam dijudicatione, atque determinanda eorum possibilitate principium contradictionis pro fundamento jacent! Scilicet quod pace haud obscurorum alias virorum dictum velim, non majorem usus hujus principii istis in rebus auctoritatem habere videtur, et haberet, ac si cercopitheco diceretur ignem e gelido filice excuti, imo vero flammam machinae electricae ope e glacie cieri posse, et ille id fieri posse negaret, atque sequenti uteretur argumentatione: — Si ignis e frigido filice excuti aut e glacie provocari posset, idem corporibus illis inesse deberet; inesset igitur iis corporibus ignis (per hypothesein) et non inesset eo, quod gelida ponuntur, essent igitur ea frigida, nec tamen essent; Ergo — et si tum dentibus frendens ac caudam agitans triumphum de nostra philosophia agere vellet, nonne, inquam, acutissimo, quod sibi quidem videretur, argumento aut commiserationem aut risum moverit?

§. 12.

Dari posse mysteria abunde jam a nobis demonstratum esse censentes, alteram aggredimur quaestionem, et an dentur? videamus.

Quo loco si cum iis nobis res esset, qui eam ob causam a sacris mysteriis abhorrent, quod omnem sibi religionem revelatam sublatam volunt, omnium primum sacri codicis auctoritas evincenda esset, sed quoniam sunt vel inter nostri aevi Theologos, qui, nescio quam, divinis litteris reverentiam habere, ac nescio quod, revelatae religionis genus tueri videantur, ceterum dari in ea mysteria humanae rationi impenetrabilia inficientur, quid de eorum chimerae simillima opinione censendum sit, paucis dispiciamus. Hi scilicet ab iis, quorum sententiam superiori capite refutavimus, in eo discrepant, quod posse quidem dari mysteria non disputent, sed ea, quae mysteria habentur, rationis ope explicari posse contendunt. Quod si ita sit, dicant illi, quaeso, quomodo Deus ex nihilo, nulloque praeeistente materiae penu mundum fabricaverit? dicant, quae sit aeternae generationis filii Dei a patre Deo, et processiois, quam dicunt Spiritus Sancti, ab aeterno ratio?

§. 13.

Quidni dentur Mysteria? cum ea esse sacrae paginae clamitent, omnia aerae christianae secula repetant, ipsa denique divinam revelatae religionis originem agnoscentis rationis suffragia confirmant. Sana enim ratio, suorum sibi conscia limitum, eo ipso, quod suis seu axiomatibus, seu postulatis, seu datis, seu ratis, repugnare videantur ea, quae dicimus mysteria, modeste manum de tabula submovens tritum illud sibi cantet: Ne futor ultra crepidam.

§. 14.

Quid? Nihilne igitur rationi tribuamus, et otiosam in rebus maximi momenti silere, ac stupere jubeamus? Haud ita sane.

Imo vero ratio memor illa fictorum credulitate mysteriorum Deo honorem non exhiberi, sed multo magis usu ejus muneris, quod certe maximum nobis dedit, lumen, utcunque potest, vel in tenebris quaeratur, ac verum, ubicunque potest, investiget; sed videat, ne forte tropicis sacrae scripturae locutionibus sensum proprium subiciat, linguarum genium consulat, nexum, seu, quem vocant contextum sollicito examinet, meditetur, res rebus, ac verba et verbis et rebus comparet. Hoc non solum permittimus, sed etiam suademus, ut omnia sua, quibus in ratiocinando utitur, principia adhibeat, et quantum potest, philosophetur. Sed posteaquam strenue pro viribus egerit, inveneritque clare et distincte in sacro codice expressa dogmata comprehendere, quae cum principiis suis conciliari nequeant, tum enimvero victas manus det, et mysteria ea esse candide et ingenue fateatur, seseque captivam sub jugum fidei dedat necesse est.

§. 15.

Quo tamen in exercitio operam lusisse censenda non erit. Quaerens enim usque, et investigans sedulo hanc maximi momenti veritatem detegat: dari mysteria, quae, ne porro operam perdat, tanto lubentius agnoscet, si perpenderit, absque iis, quod tertium dissertationis caput erat, religionem revelatam ne cogitari quidem posse.

§. 16.

Etenim qualemcunque Dei cultum mysteriis haud indigere facile largimur; at vacua mysteriis religio, quae alia nisi naturalis foret? Quum autem hanc ipsam, ut vera sit, unam esse debere pateat, nonne omnium hominum adeo puram, adeo adfectuum motibus liberam et imperturbatam esse rationem oporteret, ut, quia

illa verum de Deo rebusque divinis sentiendi modum dictet, dubium non relinquatur? Exemplo sunt varia ethnicarum religionum systemata, quibus monstrosos Deos pro lubitu, imo vel pro ipsa climatum diversitate finxerunt homines. Certe si primaevum chaos, ut in ordinem digereretur, *Deum conditorem* desiderabat, multo magis ad istud chaos opinionum secernendum *doctore Deo* opus erat. Quam vero credamus ab eo doceri religionem, nisi eam, quae Deo digna sit, et nulla dubia divinae originis argumenta prae se ferat, quibus a mere naturali secernatur, quae denique contineat, quod supra rationem, adeoque mysterium sit.

§. 17.

Porro finis verae religionis est, ut veram humanae naturae ad divinam relationem, ac nexum, qui utramque intercedit, nos doceat; hunc vero nexum, hanc relationem, non finita quaedam natura nos docere potuisset. Deus igitur docuit, et ut doceret, quum totam suam naturam manifestare non posset, aliquid hujusmodi nobis revelaverat, necesse, ut saltem quasi per speculum in aenigmata cernere nobis liceret. Patet igitur et ex natura Dei, et nostra, atque ex ipsa religionis indole mysteriorum necessitatem pronò alveo fluere.

§. 18.

Denique, ne longior sum, jam plura alia, quibus necessitas mysteriorum in religione confirmatur, argumenta transmittam. Quem, quaeso! doctorum hominum fugit, quam acres semper inter Philosophos et Theologos agitatae sunt lites circa naturam et originem mali moralis, circa duplicem Deum, hunc boni, il-

lum mali auctorem, circa arbitrii nostri libertatem, circa limites virium hominis et cetera? Jam vero, quum religionis provincia praeprimis circa tollendum male morale versetur, eademque media illius seu tollendi seu expiandi tradat, relictis tamen in medio, quae usque nos exercent, quaeque et naturam et originem mali spectent, difficultatibus, nexum media inter et finem nos celavit, et tandiu celare debet, quoad prolatis intelligentiae nostrae limitibus libertatem nostram cum aeterna Dei sapientia, summaque ejus bonitate conciliare didicerimus.

Clament igitur mysteriomastyges, cui bono, cui bono mysteria, aut dogmata, quae intelligi plane nequeunt? Nos non tangunt. Sufficiat sane, ea sacri codicis capita, quae ad mores pertinent, sine his intelligi non posse.

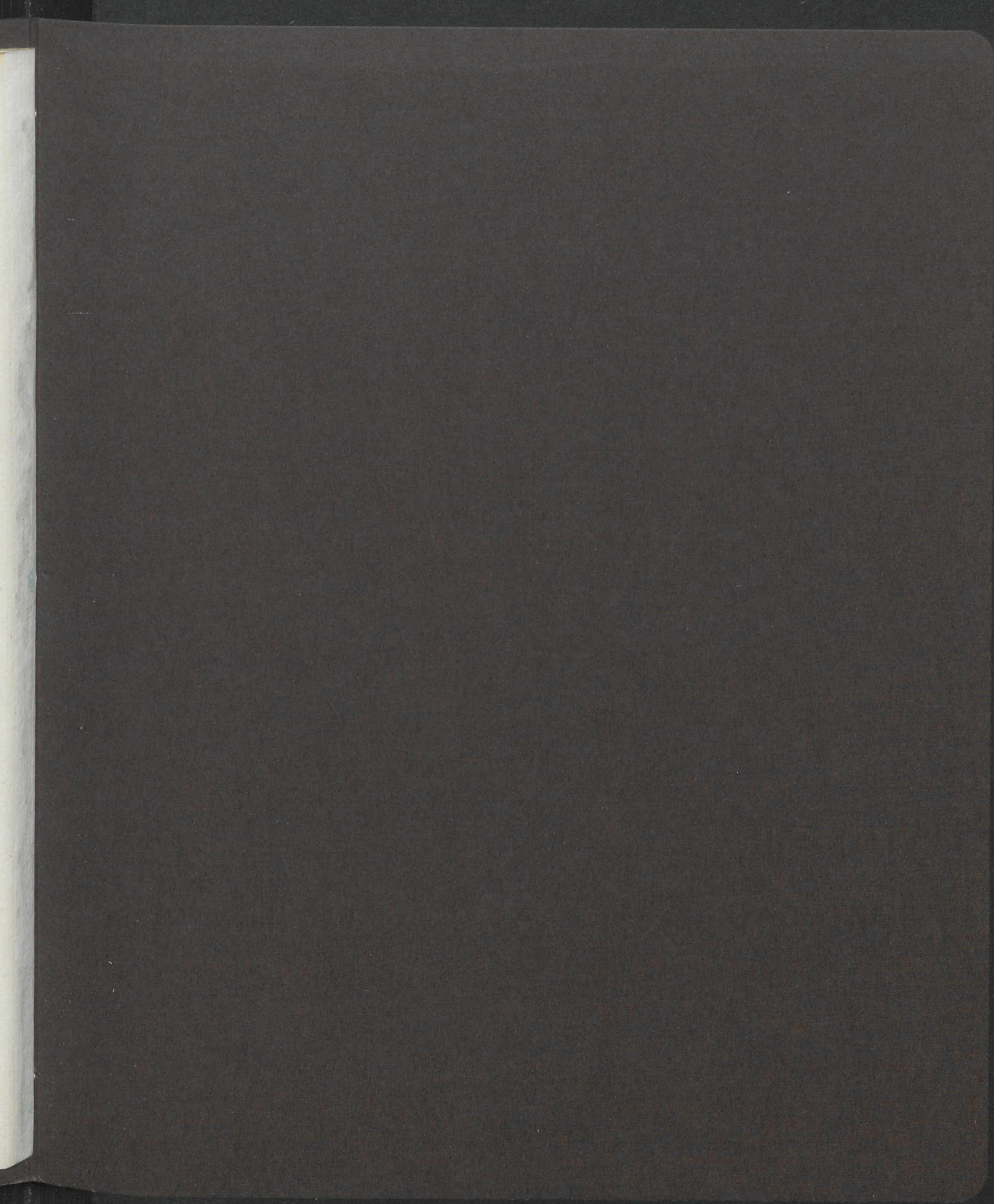
At enim, inquit, mysteria et revelatio sibi vel e diametro sunt opposita, hujus enim est collustrare mentem ac tenebras dispellere, contra illa mentis oculos velo obducunt potius, quam illos illuminent. Neque vero Deo dignum esse, ajunt, data operam mentes hominum tenebris involvere easdem quasi glaucomate quodam fascinare, atque in eo quidem argumento mirum, quantum sibi placere videntur, eodemque totum, quem vocant, mysticismum subversum iri credunt. Quod quam futile sit, ac longè vanissimum, quamque levi halitù diffilari queat, videamus. Scilicet in mysteriis duo consideranda ac probe secernenda esse jam dudum docti sunt vel catechumeni, nempe rem ipsam, seu factum; ac modum rei, sive, quo res fiat, aut facta sit. Jam quid, quaeso, contradictionis

in duobus hisce repererit vel subtilissimus sophista: rem quidem ipsam seu factum revelatum esse, modum vero, quo res fiat, aut ita sese habeat, absconditum esse? Quid? itane vero utrumque non potuisset summi numinis omnipotentia fieri? Aut istud indignum fuerit Deo, quod vel maxime dignum erat, ut non modo voluntatem hominum sibi subjectam esse vellet, sed et rationem? — Rem verbo exprimam: quocumque se vertant mysteriorum otores capti sunt, neque ullum effugii locum invenient, — Deo credant!

§. 21.

Sed priusquam differendi finem faciamus, qua cautione in ejusmodi dogmatibus, quae mysteria spectant, versandum sit, paucis complecti regulis haud abs re fore existimavimus. Quae quidem cum maximam partem e rebus jam pertractatis sponte nascentur, a superflua earundem deductione merito abstinemus. En canones ipsos, quos, ne in praecocis temeritatis suspicionem incurramus, doctorum virorum censurae subjicimus, ut non nisi a communi eorum sanctione vim habeant.

- 1mo. Monstretur duplex mysterii cujusque latus, alterum quidem clarum, alterum obscurum, sed
- 2do. Obscuritas ista non de industria augeatur, sed quantum fieri potest minuatur.
- 3tio. A phantasticis imaginibus, similitudinibusve Deo indignis mysteriorum interpretes abstinento.
- 4to. Universim ostendatur mysteriorum vis in mores, ac quantum ea ad religionis reverentiam valeant.
- 5to. Ne frustra multiplicetur mysteriorum numerus.

de his ipsis, quae ex parte cognoscimus, non vero de iis, quae inani vocabulorum sono nihil rei nobis exhibent, sermonem deinceps futurum esse, atque illa in religione revelata dari posse primo loco evincendum.

§. 8.

Scilicet, quum nostra ratio ultra ea, quae tempore et spatio definiuntur, non excurrat, sed illa, ut suus universae naturae limes constat, solummodo attingat; Deum quidem esse, eundemque in omni perfectionis genere infinitum, cognoscimus, quid autem in infinita illa natura *ratum* sit, ratione nostra, sive ex illis, quae apud nos *rata* sunt, non adsequimur. Quo loco animadvertere liceat, quid de celebri illa distinctione: *supra rationem et contra rationem*, ubi sermo de rebus divinis est, tenendum sit. Nimirum sunt, qui iis dijudicandis, *principio*, quod vocant, *contradictionis* locum esse, arbitrentur. At istud, cum circa id, quod eodem *in genere*, eodem *in ordine ratum* sit, versetur, idemne *ratum* sit in natura infinita, quod in finita prius agnosci deberet, quam de iis rebus ex eo principio judicari potest.

§. 9.

E quibus consequitur, multa contra rationem nostram esse posse, aut certe nobis talia videri, quae Rationi divinae minime adversentur. Quare cum tanta sit diversitas rationum, principium autem contradictionis eandem rationem respicere debeat; patet, in divinis quidem rebus pariter, ac in humanis, idem non posse simul

